

Datum : 16 oktober 2007

Schatten van gezondheidswinst door milieubeleid is mogelijk, maar onzekerheden blijven

Een gezonde leefomgeving is belangrijk voor de volksgezondheid. In het milieubeleid is een gezondere bevolking dan ook een van de doelen. Maar welke maatregelen dragen daaraan bij? Dat is niet eenvoudig vast te stellen, want de effecten kunnen sterk variëren. Sommige maatregelen leveren direct resultaat (zoals minder astma-aanvallen), andere pas op termijn (zoals minder kanker). Vaak is er een combinatie van korte- en langetermijneffecten. Gelukkig kunnen alle vormen van gezondheidswinst toch uitgedrukt worden in een cijfer. Maar schatten hoeveel gezondheidswinst er met een maatregel te boeken valt is niet voldoende. Waar veel onzeker is, bijvoorbeeld omdat effecten pas ver in de toekomst worden verwacht of onderzoek nog te weinig houvast biedt, moet dat goed worden aangegeven. Zo wordt schijnzekerheid vermeden. Dit schrijft de Gezondheidsraad in een advies dat vandaag wordt aangeboden aan de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en aan de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

In de gezondheidszorg is het al langer gebruikelijk om te berekenen welke gezondheidswinst te bereiken valt met medische voorzieningen, en dat uit te drukken in een maat die vergelijken van opties mogelijk maakt. Dat gebeurt dan met de QALY (quality adjusted life year). In het milieubeleid wordt ook steeds vaker geprobeerd te schatten hoe de gezondheid van de bevolking er door bepaalde maatregelen op vooruit zal gaan. Dat gebeurt dan met de DALY (disability adjusted life year). Terwijl in het medische domein genezen voorop staat, ligt de nadruk in het milieubeleid op voorkómen.

Voor vergelijking van de effecten van verschillende milieumaatregelen is de aan de QALY verwante DALY een geschikte maat. Daarmee valt de hoeveelheid gezonde levensjaren te schatten die over de hele bevolking kan worden gewonnen. Vervolgens is het mogelijk de kosten te bepalen die daarvoor gemaakt moeten worden, en maatregelen ook op dat punt te vergelijken. Dat helpt bij het prioriteren. Een schatting in DALY's kan ook inzicht geven in de omvang van een gezondheidsprobleem door een milieu-Invloed.

Voor elke schatting van gezondheidswinst geldt dat de uitkomst deels het resultaat is van normatieve keuzes. Zo wordt aan directe gezondheidswinst een hogere waarde toegekend dan aan gezondheidswinst die pas over tien jaar wordt bereikt. Dat weerspiegelt de voorkeur die mensen in het algemeen hebben voor directe resultaten. Maar hoe zwaar moet die voorkeur wegen? Daar kan verschillend over gedacht worden. De keuze op dat punt heeft echter ook gevolgen voor het beleid. Als aan toekomstige effecten in de schatting een minder groot gewicht wordt toegekend, dan zullen preventieve maatregelen die pas op termijn gaan werken bijvoorbeeld als relatief ongunstig uit de bus komen – terwijl ze wel degelijk veel gezondheidswinst op kunnen leveren.

Een ander voorbehoud is dat de gegevens waarop de schatting gebaseerd is niet altijd even hard zijn. Zo is een schadelijke milieu-invloed soms alleen aangetoond bij dieren. Dan kan onduidelijk zijn wat dat onderzoek zegt over het effect bij mensen. Wanneer de diergegevens toch worden gebruikt om te schatten hoeveel gezondheidswinst bij mensen te boeken valt met een milieumaatregel, dan is het belangrijk zo'n onzekerheid te vermelden. Alleen de uitkomst geven, in de vorm van een cijfer, is dus niet voldoende. Aanvullende informatie, over de onderliggende gegevens en de mate van zekerheid, is van groot belang.

De publicatie 'Maten voor milieugezondheidseffecten' (nr 2007/21) is te downloaden van www.gr.nl en in een papieren versie op te vragen bij het secretariaat van de Gezondheidsraad, fax (070)3407523, e-mail: order@gr.nl. Nadere inhoudelijke inlichtingen verstrekt mevrouw dr. ir. P.W. van Vliet, tel. (070)3407327, e-mail pw.van.vliet@gr.nl.